

MONOGRÀFIC

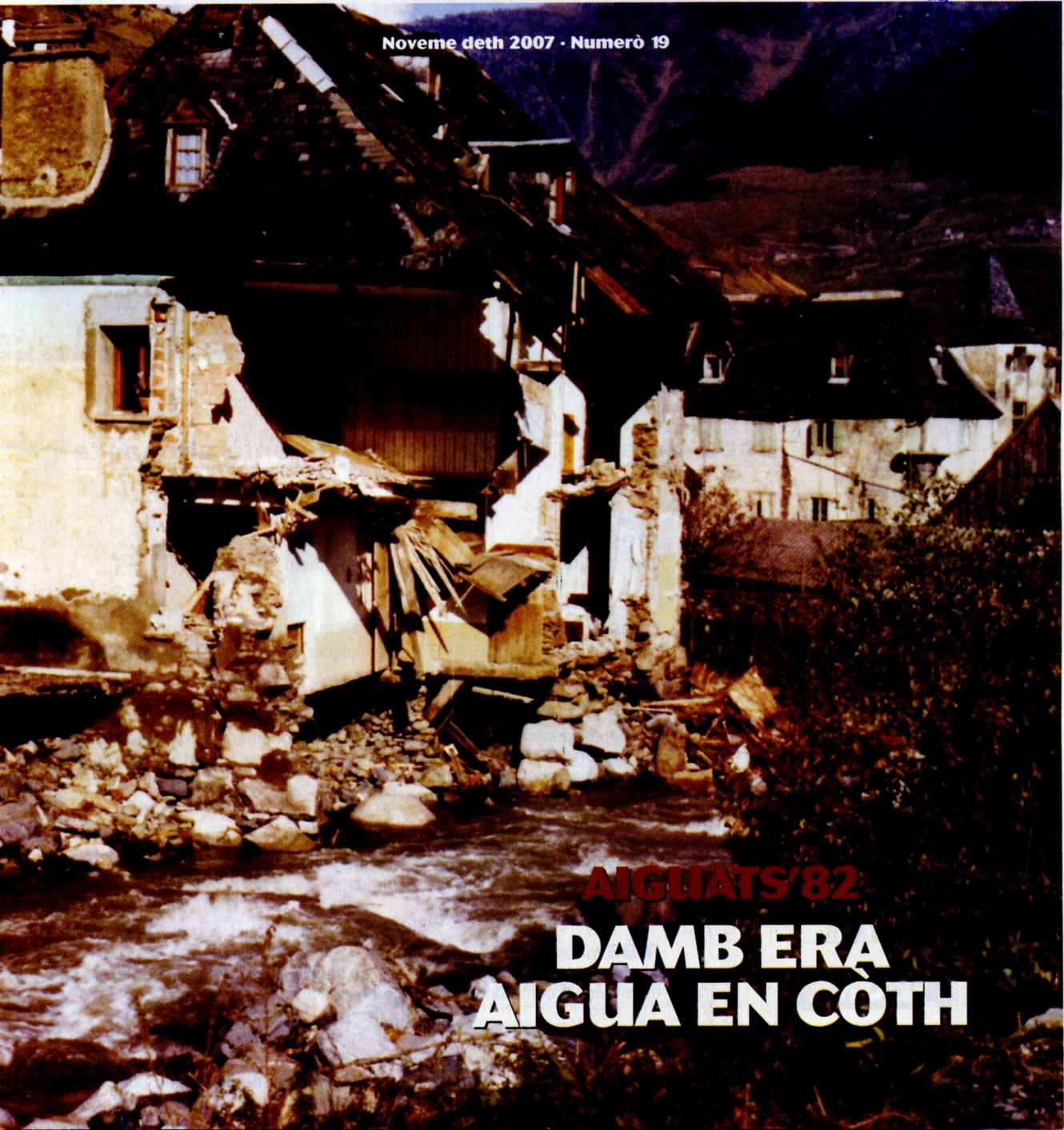
aran

ATH DIA

Universitat Autònoma de Barcelona
PC 467.11/938
Servei de Biblioteques
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Novembre deth 2007 - Numerò 19

AIGUATS '82
DAMB ERA
AIGUA EN CÒTH

Te portam **SEGRE** en çò de tò

mès

Cada dia as **mès** auantatges entà abonar-te-i

mès economic.

Important descomide sus eth prèt de portada.

mès comòde.

Cada dia poiràs ayer SEGRE a on tu volgues, en casa, al quiòsc, en treball...

mès flexibilitat.

Er abonat causís se quin ei eth sòn periòde d'abonament, de deluns a dimenge, de deluns a diuendres, annau, semestrau, trimesadèra, eca. Tanben mos adaptam as tues vacances.

mès auantatges en club der Èish.

Descompdes e aufèrtes especiaus en entrades en teatres, actuacions musicaus, cinèma, musèus, eveniments esportius...

Informa-te'n:

973 24 80 00

de deluns a diuendres
de 09.00 h a 13.00 h
e de 16.00 h a 19.00 h

mès innovación, SEGRE digitau.

Abonament e accés gratuít en toti es servicis de pagament compresa era emeroteca a compdar de 1995 (55 euros / an).

mès beneficiaris per abonament.

Per un abonament, enquia tres membres dera família pòden sollicitar eth carnet e servir-se de toti es sòns auantatges.

4

Aiguats'82
Rebrembam eth
subersaut d'ara hè
25 ans damb es
protagonistes

per Anna Geli

20

Canalies

Eth cap deth Parc
de Pompièrs
d'Aran conde era
sua experiéncia

22

Arties

Ua persona moric
eth 2 d'aost de
1963 per ua
tromba d'aigua

per A.Sàez

Damb era pòur en còs

Eth 7 de noveme de 1982, ara hè 25 ans, es arrius d'Aran gesserem de mair e rosiguèren tot çò que trapèren ath sòn pas. Vielha s'emportèc era peyor part d'aguest desastre. Erosament, non i auèc victimes, mès es damnatges sigueren incalculables. Se viueren moments de fòrça pòur. Ère mas-sa recent era grana avenguda d'aigua e pèires qu'er agost de 1963 hec granes estrossegas en Arties e se crubèc ua victima mortau. Damb era perspectiva que da eth quatau de sègle transcorregut, auem parlat damb quauqui uns deth protagonistes des inundacions, que damb era ajuda solidària des vesins, tractèren de passar pagina.

26

Dessolacion

Era grana
inondacion afectèc
deth Pirenèu
enquiar Ebre

28

1982

Er an deth cambi
socialista, E.T. e es
Normes
Ortografiques

29

Dances

Grops de
Legazpia e Eivissa
baren
ena Val d'Aran

per Angelina Cases

Edite Diari Segre, S.L.U.
Depòsit Legau: L-1160-05.

aran
ATH DIA

President: Robert Serentill Utgés.
Director Executiu: Juan Cal Sánchez.
Coordine: Anna Sàez Mateu.
Maquetacion: Anna Barcala Sirvent.
Impression: Lerigraf SLU.

Damb eth supòrt dera
Generalitat de Catalonha

 **Generalitat
de Catalunya**

e eth Conselh Generau d'Aran

 **Conselh
Generau d'Aran**

e era colaboracion dera

 **Catedra d'Estudis
Occitans
d'era Universitat de
Lleida**

Collaboren en aguest numerò: Mikel Aristregi, Francèsc Boya, Aitor Carrera, Angelina Cases, , Anna Geli, Xavi Gutiérrez, Eisharc Jaquet, A. Marqués, Maria Monge, Jèp de Montoya, Alba Orrit, Jusèp Loïs Sans, Jordi Suïls, Xavier Ubeira e Andreu Vidal

Un dimeng

25 ANS D'UN MAIUSÒN PASSAT PER AIGUA

An passat 25 ans, mès arrés que viuec (e patic) er impressionant aiguat deth 7 de nove-me de 1982 l'a pogut desbrembar. Era natura despleguèc tota era sua fòrça e se mostrèc implacabla, destructiva. Era aigua rosiguèc tot çò que trapèc ath sòn pas e hec a reviuèr a fòrça gent eth desastre d'Arties de 1963, en qué moric ua persona. Erosament, en 82 non s'auèc de lamentar cap victima, se ben es pèrtes materials sigueren incalculables.

per Anna Geli

FOTOS: JAVIER TOUS E MARC GARCIA LOZANO

e espantós

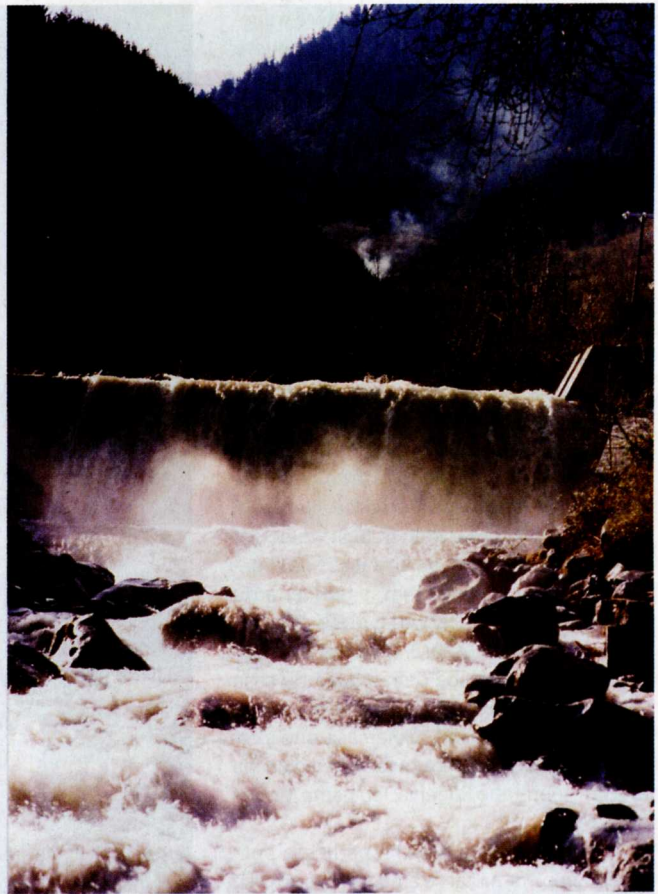
Eth succès des riuades deth dimenge 7 de noveme der an 1982 ena Val d'Aran siguec percebut de diuèrses maneres. Tà uns, aqueth dia ploiguet, semble que damb non massa fôrça, donques segontes diden, aqueri aiguats siguieren era conseqüència de tres dies de roginades e ploges non massa fôrtes mès que non deishèren ne un moment de persutar en sòn mestier. Tà auti, era desgracia entrèc

de manèra directa enes cases sense ne tansevolhe tustar ena pòrta, e tara majoria, siguieren moments de conèisher de viva imatge es pòurs e es hantaumes amagadi ena natura. Aqueres ploges, poirien auer estat coma tantes d'autes qu'an succedit ath long deth temps enes montanhes d'Aran mès, segontes passe en aguesti casi, era creishuda des arrius siguec pera conseqüència dera intensitat dera tormenta en lòcs ben localizadi, a on en un cuert espaci de temps i pòden quèir quantitats desmesurades de litres d'aigua e

Era net deth 7 de noveme que siguec longa. Londeman, eth paisatge ère dessolador.

Sigueren es afluent deth Garona es que mès creisheren, donques era cantierada d'aigua provenguie d'aquera zòna. Pera part deth Varradós tot just ploigec un shinhau.

provar, tanben en pòga estona, alteracions geografiques qu'acaben en indesirables tragèdies. Aqueth dimenge de noveme era Val ère escura e lèja, era broma qu'ère baixa e hège heired, sonque eth fòrt tapatge enquimerant des arrius e era insistència dera ploja, qu'anèc en tot aumentar, mantiège en alèrta ara magèr part des aranesi. Javier Tous, qu'en aqueth moment ère eth baile deth caplòc aranés e tanben president dera Mancomunautat Forestau, explique que sigueren es afluent der arriu Garona coma eth

Valarties, eth Joeu e eth Nere es que mès creisheren, donques era cantierada d'aigua provenguie d'aquera zòna, en cambi, pera part deth Varradós tot just ploigec un shinhau.

En Vielha, "arribèc era preocupacion e era pòur quan vedèrem qu'era aigua der arriu Nere comencèc a passar peth dessus dera paishèra que quedèc boçada pes arbes e pèires. Parlèrem damb eth capitán dera armada per se calie dinamitar es pònts der arriu, mès fin finau non siguec de besonh, ne tanpòc se trinquèc era paishèra erosament, per-

Era solidaritat e era colaboracion de toti es vesins siguec ço de mès polit e remercable: bères hemnes qu'artenheren a hèr pescajons entà passar melhor es moments d'incertesa.

que senon auesse estat ua vertadera tragèdia. Passèrem pòur de vertat, totun, aquerò non impedic qu'er arriu hèsse destròces ath long deth sòn marge, coma en casa des de Tomèu". Eugènia Estampa, des de casa Tomèu deth Cap dera vila, rebrembe fidèlment coma viueren aqueri moments de panic, "au fem pòur pr'amor que cada viatge que tocaue ua pèira ena cantoadà, era casa que tremolauè tota sencèra. Ja peth maitin, sonque hègem que controltar qu'era aigua non entrèsse tà laguens, jo me volí quedar pr'amor que se me n'auesse anat, auesse estat intranquilla, e ath delà, qu'auia era mainada petita de 7 mesi e qu'ère malauta, siguec tath torn des 8 deth ser qu'era urbana mos hec a gèsser a toti dehòra. Mo n'anèrem tà ço des d'Esteve, rebrembi qu'eth men òme, que se'n hec un tip entà tornar deth trabalh, volec entrar en casa tà agarrar es borrasses dera petitonha mès que siguec massa tard, er arriu ère completament desbordat e ère plan perillhós, ua estona mès tard, tas onze deth ser, es pèires dera comada deth deuant de casa qu'acabèren en tot pataquejar ena cantoadà, en aqueth moment mieja casa que s'esbaussèc, mos quederem sense arren d'un dia tar autè", rebrembe Eugènia, lèu damb lèrmes enes uelhs.

Pendent tota aquera vrespada era policia, es pompièrs, militars e ambolàncies qu'èren ara dispausicion des vesins e der ajuntament, e atau, pògapòc anèren en tot deslotjar es familhes deth cant der arriu qu'encara demorauen embarrades en casa, coma ac rebrembe Javier Tous, "deslotjèrem eth carrèr Sarriulèra e eth Major, les didièm que prenesen tot ço de mès important, mès qu'era majoria mos responien que mos ac deishauen enes nòstes mans, era gent que confiaue plenament en tu, tot se hec de manèra ben organizada e sense víuer scènes de panic collectiu, plan de vesins demorèren en espitau o en otèl Internacional, que se n'anèc era lum,

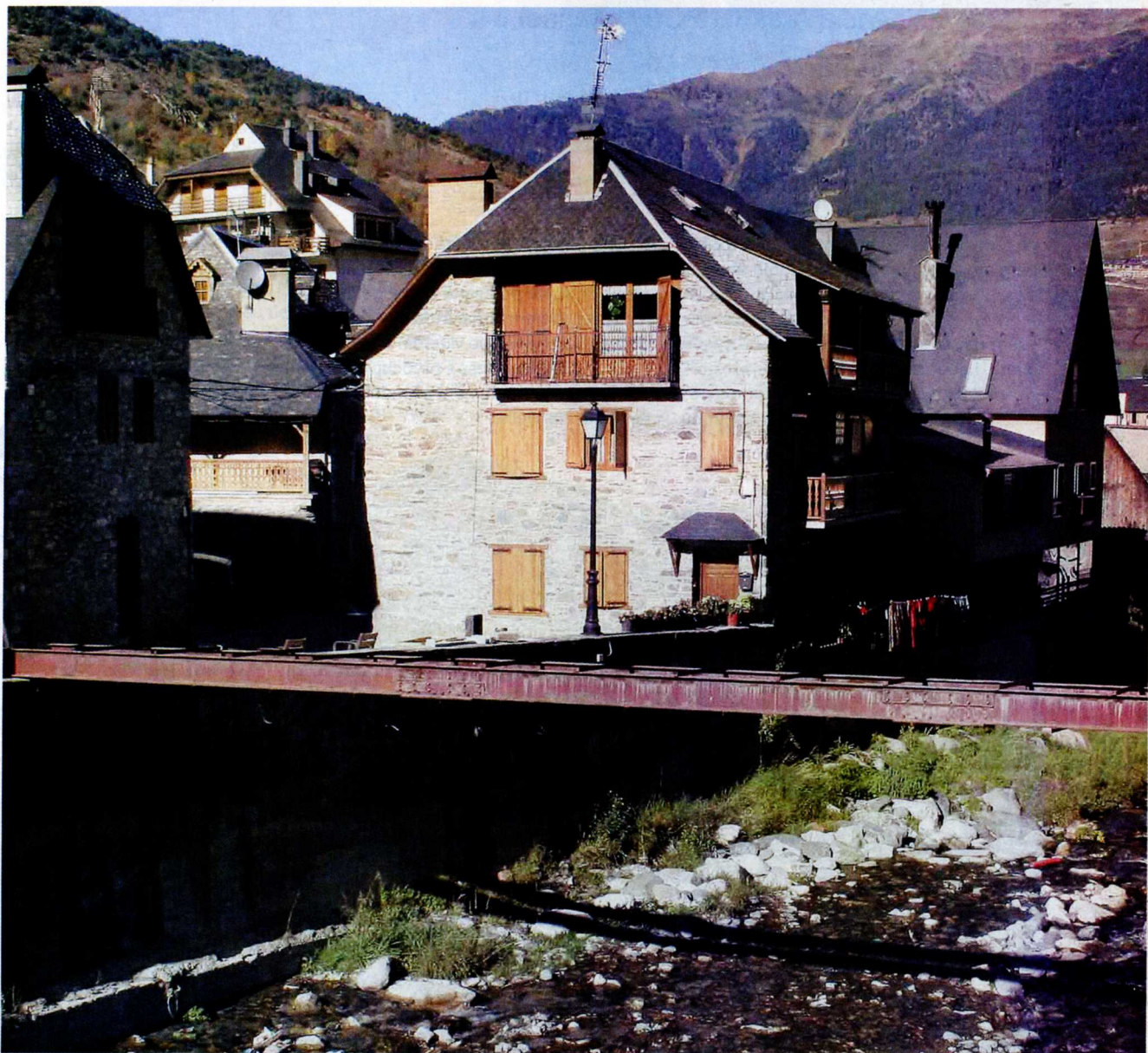
Javier Tous ère er
alcalde de Vielha.
Jamès non a pogut
desbrembar es
aiguats deth 82.

ère escur, toti anauen damb candèles. Tanben dispausèren de dotze escavadores des constructors aranesi e non i auec degús d'eri que dempús volesse crubar ne un sò, mos digueren qu'ac invertíssem en apraiar eth pòble. Era solidaritat e era colaboracion de toti es vesins siguec ço de mès polit e remercable, bères hemnes qu'artenheren a hèr pescajons entà passar melhor aqueri moments d'incertesa". Un aute des lòcs mès perjudicadi si-

guec era Residència Aran, actuaument coneishuda coma Otèl Pirene e que, paradòxes dera vida, ère propietat de Pepe López, er alavetz cap des Pompièrs que se trapèc, dempús d'auer estat tot eth ser pendent des auti, damb eth problèma laguens de casa sua pr'amor qu'eth barranc de Casau maumetec toti es baishi dera Residència. Eth sòn hilh, Kiko López, tanben pompièr e responsable der elipòrt de Vielha, rebrembe quauqui des

Er ager espantós
 contraste damb er
 aué e tranquil. Ei
 eth madeish
 païsatge, encara
 qu'arrés non ac
 diderie. Çò de
 Broto ei eth
 simbèu des
 aiguats.

hèts; "èrem ua trentia de volentaris que mos
 centrèrem en tota era longada deth Nere e vi-
 gilàuem que non succedisse arren en aque-
 ra zòna, non i auie scènes critiques perque se
 vedie a vier lo que poderie passar, ath contra-
 ri d'un terratrèm, per exemple. Deslotjàuem
 ara gent des cases quan sense dar-mos comp-
 de auïem tot eth barranc de Casau ath laguens
 de casa mia, quan mos i apropèrem damb eth
 men païr ère dejà tot ennaigat, èrem tot çò

de possible entà desvirar era aigua mès aque-
 rò non siguenc pas possible donques qu'era
 machina que portèren flotejaue peth dessús
 dera aigua, fin finau que decidírem anar-mo'n
 d'aquiu, non i auenc arren a hèr. Londeman e
 sense auer dromit aquera net, vedèrem era
 estrossega dera part baisha dera residència,
 es pèires deth barranc entrèren pera part deth
 darrèr dera residència e gesseran pera part
 deth deuant, non sauvèrem arren. Totun, tan-

Era Residència Aran (ara Otèl Pirenne) ère propietat der alavetz cap de pompièrs, Pepe López. Eth sòn hilh Kiko explique qu'eth barranc de Casau deishèc fôrça maumetudi es baishi.

ben rebrembi qu'aqueth madeish dia tot eth pòble mos venguec a ajudar damb shades, pales, e piques a on es machines non i podien entrar, e lèu tot siguec net, de hèt podèrem daurir era residència entara sason d'iuèrn, i auec ua solidaritat espectaculara". Ath sòn torn, era familha Broto-Estampa des de casa Tomèu passèren es mesi següenti

en casa des sòns familhars des de Mateu, des de Tomalet e es d'Espanholet d'Escunhau "gràcies a un sopar popular e ara ajuda dera Generalitat podèrem tornar a rehèr era casa pendent es dotze ans que viuèrem ena que mos cedic FECSA". Incertesa e preocupacion èren es sentiments de domèni a londeman entre es vesins de Vielha.

De bon maitin, e damb era lum deth dia, eth paisatge non ere guaire agradiu. Apareisher en estrossegues deth Nere ara nautada deth carrèr Major, a nivèu des de Catòi, manquèc er aigua pendent 15 dies degut a qu'era ploja trinquèc era connexion que provenguie d'Urno, ena part dera boquèra deth Nere, calhaus de mès d'un mètre de diamètre se mingèren era curva naturau que formaue er arriu

Fotografia número CUATRO.-

Eth pompièr e hilh de pompièr Kiko López mòstre es fòtos des baishi dera Residència Aran (a on ara i a er Otèl Pirenne), fòrça maumetudi pes aiguats.

En aute pòble dera Val d'Aran, en Arties, en auer-i es antecedents des ans seishanta, era pòur ère mès evident donques era gent de seguida restacau es hèts.

damb era consequenta desaparicion des nomentadi "barracons de Copisa".

Er ajuntament amièc a tèrme diuèrses accions, soslinhe eth baile d'alavetz. "A londe-man èrem un edicte e tot eth pòble se pres-sèc entà ajudar a apraiar es cases e tot çò qu'ère mès maumetut, toti collaborauen damb toti ena mesura des sues possibilitats, tan si-guec atau qu'as tres dies arribèren es repre-sentants dera Generalitat e quedèren es-tonadi deth bon ahèr e dera organizacion des aranesi que damb es mejans d'alavetz lèu ac apraièrem tot". Aqueri dies es còssos der ajuntament, eth cap des pompièrs, eth ti-nent dera Guardia Civil, e eth capitan dera armada dèren torns per lòcs a on i poirien auer

Çò de mès impactant siguec era agressivitat, e es tapatges des pèires de granes dimensions.

auut estrossegues, rebrembi que damb er el-coptèr dera Generalitat subvolèrem era Ar-tiga de Lin e eth damnatge siguec tan gran qu'encara i a zònes que non son apraiades, pensi qu'ena nauta montanha es pònts an d'ès-ter de husta e es camins de tèrra, coma en Eu-ròpa. En arriu Nere bastirem uns gradons d'or-migon qu'uns ans mès tard, quina siguec era mia suspresa, les deishèren plans, didien qu'en-tath pas des truèites" soslinhe Tous. En aute pòble dera Val, en Arties, en auer-i es an-ecedents des ans 60 era pòur ère mès evi-denta donques era gent de seguida restaca-ue es hèts. Eth baile deth Naut Aran d'alavetz, Jaime Geli, rebrembe era situacion que vi-ueren aqueth sèr deth 7 noveme. "Èrem pen-

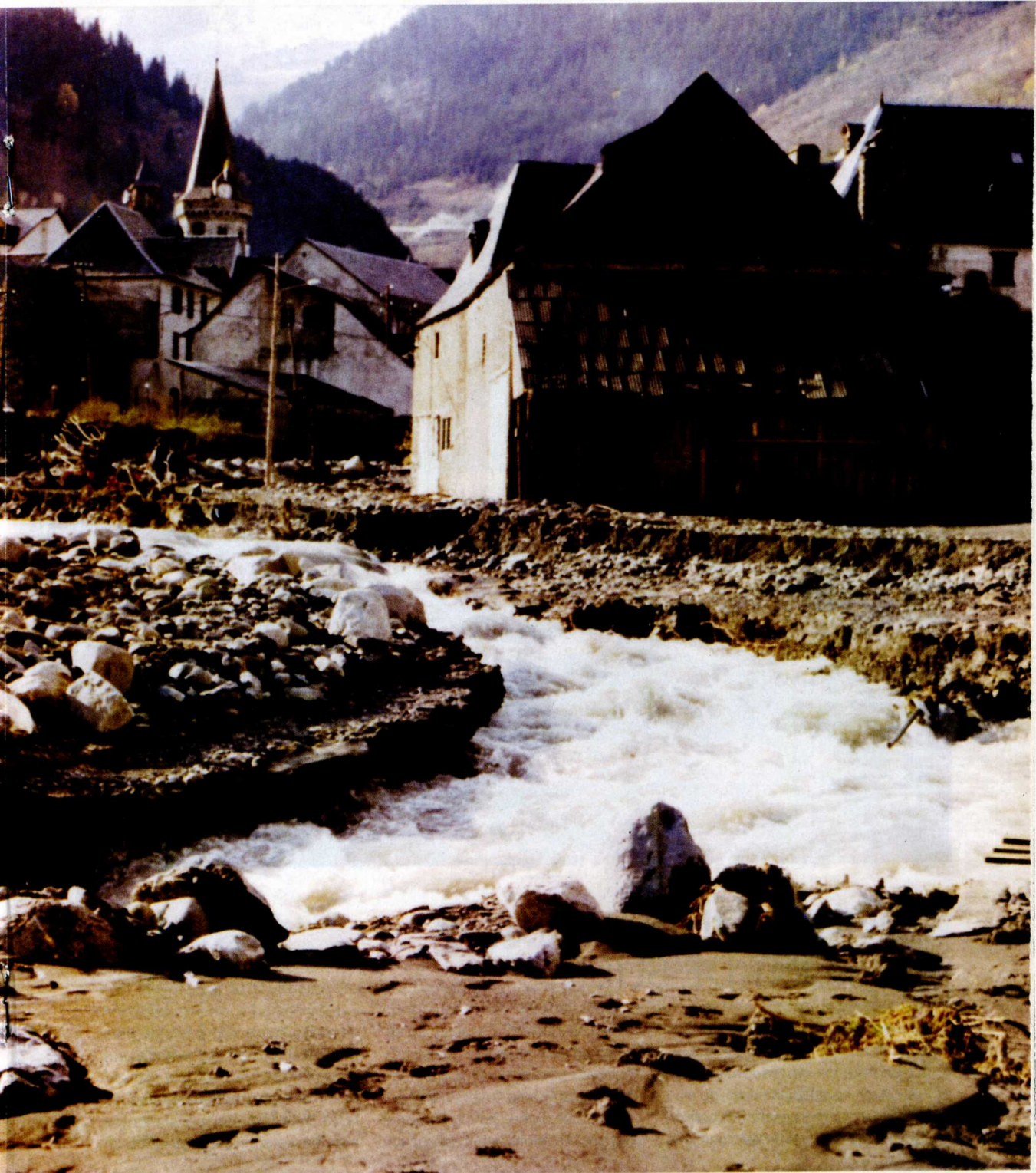
“Sabíem qu’un arriu d’aguest tipe non sonque inonde senon que per aqui u a on passe s’empòrte invariablement tot lo que trape peth dauant”, ditz Jaime Geli, alavetz baile deth Naut Aran.

denti deth pònt deth Valartíes, a on ja non i passave ne ua gota e en quinsevolh moment er arriu podie vessar-se e esbaussar eth pònt. Çò de mès impactant siguec era agressivitat, e es tapatges des pèires de granes dimensions. Sabíem qu’un arriu d’aguest tipe non sonque inonde senon que per aqui u a on passe s’empòrte invariablement tot lo que trape peth dauant. Portèrem machines entà trèir es arbes, toti es vesins que demorèrem era evolucion dera situacion enquia qu’anèc en tot estabilizarse, i auec bèth damnatge mès çò de mès important ei que non calèc plànher cap destròssa importanta. E òc, a compdar d’aqui, e damb ajudes dera Generalitat se hèren melhores de canalizacion enes villes de Tredós e Artíes. Pensi qu’a despiet qu’ua situacion d’aguest tipe ei dificil de previer, aué per aué eth cant des arrius aurien d’èster completament neti d’arbes e eth pas des arrius pes pònts aurie d’auer un lhèt de ciment”.

GAVINET DE CRISI

En aute costat dera Val, eth baile de Les, Emilio Medan, rebrembe qu’aqui, er arriu aiguadós auie pujat considerablament, tan qu’era aigua tocaue eth pònt qu’ei fòrça naut. “S’inondèc tota era part dera Lana, mès non calèc lamentar danhs importants. Se constituïc un gavinet de crisi, auèrem problèmes enes servicis, deslotgèrem per seguretat era gent mès grana qu’auie era casa ath cant der arriu. Tanben i auec problèmes ena lum e en telefon e foncionàvem damb es emissors des pompièrs, mès que pògapòc tornèrem ara normalitat. Arribèrem a bastir ua presa ena entrada deth pòble entà evitar qu’entrèsse era aigua”, soslinhe Medan. Ua aigua que provoquèc pòur, estrossègues e quauque damnatge important, mès qu’eth sòn avís, non arthenec a èster erosament com aquera riuada d’Artíes qu’acabèc tragicament damb ua vida e damb un pialèr de cases desapareishudes.

Es imatges de destrucció s'esteneren per tot eth cap-lòc aranés eth terrible noveme der an 1982.

“DEMORÉ INCOMUNICAT EN PÒNT DE SUERT”

Er esquiador Rafael Mombiedro, que siguec olimpic er an 52 en Oslo, exercie de corresponsau ena Val d'Aran entath diari Segre, qu'ala-vez acabaue de gèsser ath carrèr. Que li toquèc de curbir es croniques

der aiguat deth 82. “Aquerò qu'acalie veir”, explique. Cre qu'es vint-e-cinc ans passats an diluït era magnitud dera tragèdia, “mès siguec fôrça grèu”, soslinhe. Rebrembe que passaua era informacion ara redac-

cion de Lhèida “per telefon, coma podíem”. Practicament tota era província qu'ère afectada, de manèra qu'eth sòn prètzhèt se compliquèc fôrça. “E de fòtos non creigui ne que n'arribèsse a hèr pr'amor que non

Quan se supausaue que tornaue era cauma, Rafael Mombiedro atrauessèc eth tunèu. "Demorèrem incomunicadi. Mos calec quedar-mos a dormir en Pònt de Suert", ditz.

ère coma ara, que damb es aparelhs digitaus, hès ua fòto en Vielha e ath madeish moment la pòs enviar tara China. Alavetz, damb es carretè-res talhades, non auies manèra d'enviar es rodets". Quan se supausaue que tornaue era cauma, atrauessèc eth tunèu entà verificar es efèctes der aiguet ena Ribagorça. "Non sai pas que passèc, que siguec coma un dusau aiguet e demorèrem in-

comunicadi. Mos calec quedar-mos a dormir en Pònt de Suert". Mombiedro, qu'ara a 78 ans, qu'ère inquiet. Es informacions qu'arribauen lèu en compdagotes non ajudauen bric. "Jo sò neishut en Lhèida, en carrèr Cavallers deth caplòc, atau que mestrejaue plan ben tota era zòna que s'auie inundat". Que costau de creir. "Plan segur que quan rebrembi coma quedèc Vielha..." Aguest veteran

der esquí explique que semblaue que i auesse agut ua guèrra. E que cònste que parlaue damb coneisement de causa, pr'amor qu'arribèc ara Val d'Aran, precisament, entà hùger dera Guèrra Civila. "Dempús tornè tà Lhèida tà estudiar enes Maristes enquia 15 ans e des d'alavetz que sò en Aran. Aciu que m'i e maridat e m'e establìt". E aciu ei a on descurbic era nhèu.

JOAN CANALIES

ER ACTUAU cap deth Parc de Pompièrs d'Aran, Joan Canalies, siguec un des fòrça efectius mobilizadi eth noveme de 1982, quan gesserem de mair practicament toti es arrius dera val. Ada eth li toquèc de coordinar es disparières equipes de trabalh que lutauen contra es aiguats, atau coma determinar es prioritats des accions.

per A.S.M.

FOTO: MARC GARCIA LOZANO

"Passèrem moments de pòu

Joan Canalias n'a viscut de toti colors coma pompièr. Mès non li cau hèr massa memòria entà rebrembar eth terrible noveme de 1982, quan en Vielha se viueren moments fòrça delicadi. Eth trist rebrembe des inundacions d'Arties de 1963, en qué s'au-

ec de lamentar ua victima mortau, pesaue coma ua lòsa.

Quin rebrembe a des inundacions de 1982?

Sigueren dies complicadi. E digui dies pr'amor qu'en un prumèr moment, auérem plan fòrça trabalh a ajudar a gèsser era gent dera zòna de perillh, a controlar es paishères, a trèir aigua des bastisses... mès dempús, quan ja auie passat çò de peyor, auérem de demanar ajuda as pompièrs francesi donques que nosati non i arribàuem. Toti es escoladèrs quedèren afectadi e auérem d'aprovedir d'aigua potable a bona part dera poblacion. Cau tier en compde que hè vint ans non i auie era maquinària qu'auem ara.

Passèren pòur?

Era vertat ei qu'òc. Eth Parc de Pompièrs, per exemple, non ère segur que tenguesse, donques qu'er arriu Nere baishaue fòrça plen, e damb fòrça. Un exemple de çò apròp que mos toquèren es inundacions ei qu'eth alavetz cap de pompièrs, Pepe López, que malerosament ja ei mòrt, s'asabentèc qu'er otèl Pirene, dera sua propietat, auie aigua enquiath prumèr pis mentre qu'eth ajudaue ara poblacion deth Cap dera Vila a deslotjar es sues cases. Era aigua baishaue damb tanta fòrça que rosigaue ues pèires tremendes. S'arribèren a boçar es horats des paishères e siguec de besonh qu'era armada hesse petites voladures contarotlades entà qu'era aigua escorresse. Sòrt n'auérem des militars, que mos ajudèren fòrça.

Poderie tornar a passar?

A on i a arrius i pòden auer inundacions, ara ben, se se mantien netes es cabecères des arrius e es barrancs e non se bastís aqui a on non se pòt, es damnatges non seràn jamès tan

grèus. Dempús deth 82 se heren es òbres idrològiques que tocauen. Mès damb eth temps desbrembam e abaisham era garda. Es arrius tostemp s'an de mantier ben nets. Eth nau pònt deth Cap dera Vila, per exemple, s'a de susvelhar que non se boce, pr'amor qu'en cas de creishuda, era aigua harà cap tàs carrèrs de Vielha. En 82 passèc ua causa atau: eth barranc de Cassau se bocèc e era aigua tirèc peth dret.

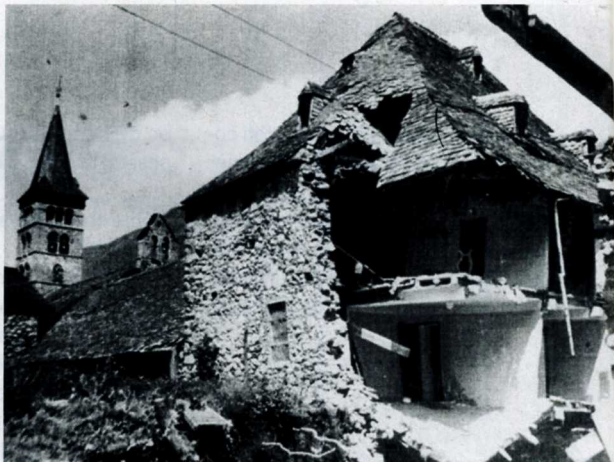
Quin siguec eth sòn papèr enes aigüats?

A jo me toquèc demorar en Parc de Pompièrs. Mejançant eth sistèma d'avis per emissora m'encargau de coordinar es disparières equipes de trabalh. Cau tier en compde que se mobilizèc plan fòrça gent: voluntaris, empreses, militars... Jo auie de coordinar totes es equipes, atau coma localizar era maquinària de besonh e establir es critèris de prioritats enes actuacions. Quan t'entre era aigua en casa, toti qu'auem prèssa entà que i vages, mès en un cas coma eth que passèc en Vielha eth 1982, cau establir prioritats de manèra fòrça estricta. Sabes qu'auràs d'anar pertot, mès er orde ei fòrça important quan i a ua situacion greu. Erosament non i auec victimes mortaus, mès s'estartalhèren cases, e era aigua s'emportèc fòrça bòrdes. Sigueren uns dies fòrça dificils. Jo alavetz ère un pompièr mès deth parc, mès ua causa coma aquera non se desbrembe.

Siguec eth sòn batieg de huec coma profesionau?

Ac siguec entà toti. Era inundacion d'Arties de 1963 tanben la viuí, mès sonque ère un mainatge e n'è un rebrembe mès difós. En 1982 ja portau uns dèt ans en còs, mès plan segur, siguec tota ua experiéncia que coma profesionau te mèrque.

Eth dramatic precedent d'Arties

per A.Sàez

FOTOS: GÓMEZ VIDAL/AJ. NAUT ARAN

La persona moric coma conseqüència dera devastadora tromba d'aigua queiguda eth 2 d'agost de 1963, que s'arribèc a emportar un milion de mètres cubics de montanha en Senet

Er agost de 1963 a passat ara istòria damb era frase "jo è un sòn", prononciada per Martin Luther King en peiron deth monument a Lincoln en Washington. Aguest celebre discors deuerie passar fòrça inapercebut entà Aran. E non pas perque es sòns ciutadans non siguessen sensibles ath sòn igualitari que tot just se començaue a gestar, senon perque aqueth 28 d'agost es vesins encara se rehègen deth peyor desastre naturau patit enes darrèri ans. Entre eth 2 e eth 3 d'agost, ua grana avenguda d'aigua e pèires s'emportèc tot lo que trapèc ath sòn pas enes vals dera Es-sera e era Noguera Ribagorçana. Tan-

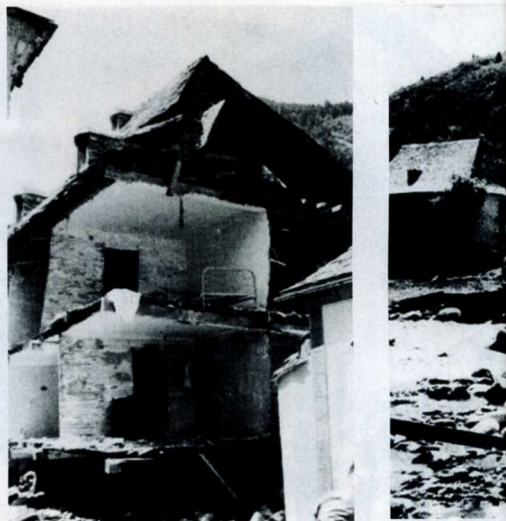
ben ena cabecèra deth Garona. En barranc dera Esbornada, ath sud dera poblacion de Senet, ena Nauta Ribagorça, encara ei ben visible era cicatriu dera montanha lèu quaranta ans dempús. Plan segur que cau tier en compe qu'eth volum de materiau esbodenat siguec der orde deth milion de mètres cubics. Ei de demorar qu'era mèrca dera gran mossegada patida ena montanha encara dure fòrça ans mès. Aguest gran laueg da idèa dera fòrça qu'auie era aigua. En Arties s'emportèren era peyor part. Es fotografies qu'illustren aguesti planhèths mòstren era magnitud dera tragèdia. Malerosament

s'auèc de lamentar tanben ua victima mortau, era ciutadana francesa Adriane Castec Tera, de 42 ans, qu'estiuauè en Arties damb eth sòn marit e un hilh de cinc ans. Quan un arriu de montanha coma eth Valarties ges de mare ac hè damb ua ràbia qu'arren ne arrès pòt arturar, e Adriane siguec rosigada pera aigua maugrat es esfòrci de toti. Er arriu tanben s'emportèc ua vintea d'abitatges, çò qu'obliguèc a rehèr bona part deth pòble. S'aueren de bastir ar èst deth nuclèu antic, ues naues cases sociaus unifamilhars. Encara aué estone eth contrast damb era arquitectura tradicionau d'aguest barri improvisat dempús

Era fòrça dera aigua, que rosigaue fòrça pèires, s'emportèc ua ciutadana francesa. Ena fóto, vesins d'Arties tracten de tornar ara normalitat en tot trèir tones de tarcums des sòns carrèrs dempús dera grana avenguda .

deth desastre. Arren non siguec cap çò de madeish. Tanpòc er arriu ja non passe peth madeish lòc.

Era tromba d'aigua siguec tan espectaculara que eth diari *La Vanguardia* li dedicuèc era portada monotematica dera sua edicion deth 6 d'agost. Eth corresponsau, Ernesto Corbella, signe era cronica que hè evident es moments d'angoisha que se viuèren: "Al salirse de madre el río Barrantés Isicl, un torrente de lodo y de piedras de varias toneladas de peso, con la correspondiente masa de agua, se precipitó por el centro de Arties arrastrando cuando encontraba a su paso. Afortunadamente, la avenida fue gradual y dio tiempo para que los 300 habitantes del pueblo y los numerosos veraneantes y turistas fueran evacuados y alojados provisionalmente en la iglesia y en las escuelas, como únicos lugares que ofrecían mayor seguridad; pero los daños son incalculables en las edificaciones y ganados", liegem. Es alavetz Governador Civil, Serrano Montalvo e eth president dera Deputacion; Antoni Aige, se desplaçèren ath lòc des hèts. Ac aueren de hèr en elicotèr, pr'amor que de Pònt de Suert enquia Vielha era carretèra presentau quinze talhs e en punt quilometric 233,400 tanben queiguec un pònt

LA VANGUARDIA ESPAÑOLA

2. EDICION

Lérida. LA NORMALIDAD SE RESTABLECE RAPIDAMENTE EN LOS PUEBLOS DEL NORTE DE LA PROVINCIA

LOS SERVICIOS FUNCIONAN YA EN VARIAS LOCALIDADES SINTEGRADAS GRACIAS A LA COMISARARÍA AYUDA SEGURO

NUEVOS AGUACEROS SOBRE EL BARRAZAMA Y EL ESERA

Se repiten los inundaciones en las zonas de la zona de la zona

No se han producido víctimas ni mas destrucción

La provincia de Huesca, afectada por las inundaciones

LA CAUSAS RIADAS I

CAPITALIZADORA CLAYVO, S. A.

Escapados del primer corte del gravado por el Lectorio Montañés

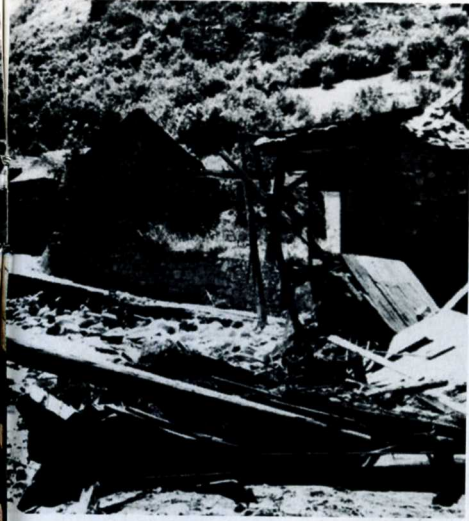
Primer premio: 5.000

Segundo premio: 2.500

Pinte usted con Kalsó

Era tromba d'aigua siguec tan espectaculara que eth diari *La Vanguardia* li dedicuèc era portada monotematica dera sua edicion deth 6 d'agost.

Er arriu tanben s'emportèc ua vintea d'abitatges, çò qu'obliguèc a rehèr bona part deth pòble. S'aueren de bastir ar èst deth nuclèu antic, ues naues cases sociaus unifamilhars.

de dotze mètres. Eth desastre tanben hège a témer que Barcelona se quèdèsse sense aprovediment electric, donques diuèrses centraus hidroelectricas resultèren seriosament damnatjades, includida era d'Arties. Precisament era ENHER juguèc un papèr fòrça destacat ena tornada ara normalitat des poblacions afectades. Era cronica de *La Vanguardia* recuelh que "el director general don Ignacio Sorvent, que sobrevoló la zona de Bono, Vilaller, Senet y Aneto, ha manifestado que aún cuando las pérdidas son incalculables, la situación va resolviéndose favorablemente, y ha ofrecido las residencias de la empresa para alojamiento de los damnificados y un donativo de 3.000 pesetas para cada uno de ellos" Entà contextualizar çò que significauen aguesti sòs podem díder qu'un diari costaue dues pessetes e qu'a prumeries dera decada, eth sòu miei d'un espanhòu viraue ath torn des 18.000 pessetes ar an.

Era tralha der aiguet ei ben visible encara aué. Mès as vesins d'Arties qu'ac viueren, non les cau refrescar era memòria. Eth rebrembe ei plan viu. Costèc massa hèr net e tornar a començar coma entà desbrembà'c. Quaranta ans ei massa pòc temps entà esborrar segontes qué.

Deth Pirenèu ar E

Era tralha dera dessolacion

per A.S.M.

FOTOS: ARCHIU SEGRE

A estat un des pejors desastres naturaus deth sègle XX. Entre eth 6 e eth 8 de noveme de 1982, uns terribles aiguats desroquèren bona part dera província de Lhèida, des deth Pirenèu enquiàr Ebre; Aragon e eth Principat d'Andòrra. Er episòdi mès dramatic siguec en Estat andorran, a on era terribla inundacion provoquèc ua fugidura de gas ena Massana que se saldèc damb tretze persones mòrtas, as qu'encara s'auerèn de somar es mòrts qu'auerèn lòc enes comarques de Lhèida. Eth resultat totau ei mès que dramatic: ua vintea de victimas mortaus e pèrtes materiaus per va-

lor de 45.000 milions de pessetes dera epòca. Arren non hège a pensar qu'eth desastre aquerisse aqueres dimensions lèu dantesques. Auie ploigut fòrça. En Capdella, en Palhars Jussà, queigueren enquia 323 litres per mètre quarrat en sonque 72 ores, entà mèter un exemple dera contundència des aiguats. En Vilaller (Nauta Ribagorça) 237. Ère ua tempèsta monumentau d'aigua e vent. En sud de França es ventades arribèren as 170 km ora. Mès a despiet d'açò, non se demoraue que passèsse çò que passèc. En Pònt de Bar, en Naut Urgelh, era net deth dimenge 7 de noveme er ar-

riu creishie autant qu'era Guàrdia Civila recomanèc as vesins que se refugièssen en quartièr, qu'ère ena part nauta deth pòble. Ara seguida, era lum que s'amortèc. Es testimònis rebremben damb espantosa precision qu'eth tapatge que se sentie hège a témer qu'ès efèctes der aiguat serien desastro-si. Mès londeman, damb era lum de dia, vederen qu'ès sues previsions s'auerin quedat cuertes. Un terrible esbodenament s'emportèc, literalament, miei pòble. E es pògues cases que que-

Es inundacions afectèren ua grana estenuada de territori. Ena província de Lhèida, eth desastre anèc de nòrd a sud.

ore

dèren dretes non èren abitables. Era Generalitat de Catalonha se vedec obligada a bastir un nau pòble que s'inaugurèc eth 1988. En Oliana, era pression dera aigua provoquèc un petit tèrratrem e eth hantauma dera paishèra de Tous, en València, qu'un mes abantes auie cedit, entoraue er ambient. Dilhèu per açò es responsables dera restanca se guariren en salut e deishèren anar tanta aigua qu'eth cabal deth Segre non la podèc assumir. Balaguer, dejà ena planhèra, se trapaue en plea celebracion des hèstes deth Sant Crist. Er arriu baishaue fòrça plen, mès es parades s'installèren coma tostemp, ath cant dera aigua. En qüestion d'ores que calec córrer. Quauques atraccions lèu non se poderen ne desmontar. Eth deluns peth maitin, un dia dempús des espectaculars precipitacions, era aigua s'apoderèc deth paisatge urban de Lhèida ciutat. Eth Segre superaue es 3.000 mètres cubics e, logicament, gessec, de mair. E atau seguic enquiara sua desbocadura. Ena Granja d'Escarp, ath sud de Lhèida, era confluència deth Segre damb eth Cinca s'arrevirèc damb era inundacion de tota era part baisha deth pòble, que quedèc incomunicat quauqui dies. Mès çò de peyor, sense dubte, sigueren es vides umanes. Especiaument dramatica siguec era mòrt deth joen futbolaiere d'Oliana Jordi Malé, damb sonque 21 ans. Agust gojat ère en Pònts damb ua gojata de 18 ans, Susana Blasco, que se convertic ena pro-

tagonista involuntària des inundacions. Ara parelha er aigat que les susprenc en coche, sense temps tà reaccionar. Que s'agarrèc ara arrama d'un perèr entoradi d'aigua pertot. Des de Pònts se les sentie cridar tota era net, mès era gent, impotenta, non podie hèr arren mès que tranquilizar-les damb paraules. Ère impossible arribar a on èren, e mens de net, e sense lutz electrica. De maitiada se deishèc de sénter era votz deth gojat, ath que s'acabèc empasant era aigua. Susana tenguec, e açò qu'eth sòn dramatic rescac en barca siguec fòrça complicat. Tanben perdec era vida Josep Mas, alavetz alcalde de Valls de Valira. Tres persones mès perderen era vida en esbaussar-se ua casa en Capdella, atau coma ua gojata atrapada en sòn coche en ua riera deth Solsonès.

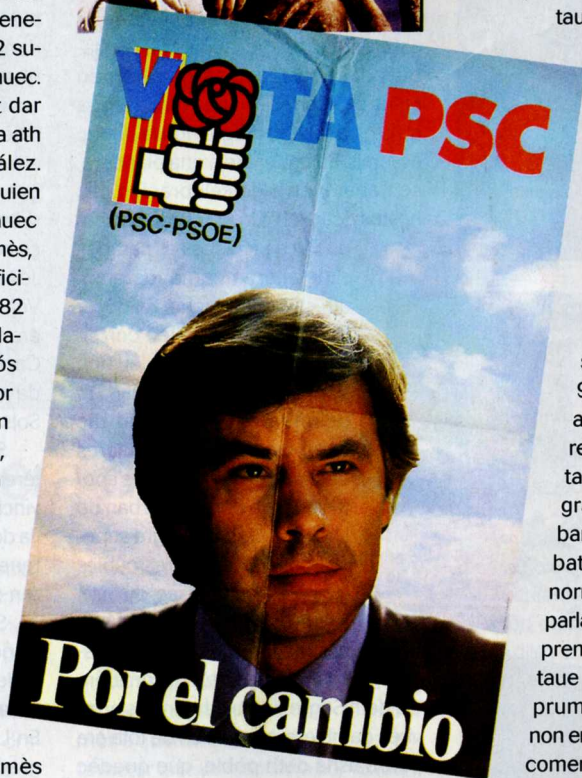
Siguec terrible. Es damnatges afectèren a 100 municipis sonque ena província de Lhèida e Andòrra. Ena trentia de pònts sigueren desrocadi e centenes de mètres de carretèra s'auren de rehèr.

Siguec ua tardor fòrça moiguda. Curiosament, tot començèc damb un ostiu excessivament sec e calorós en Catalonha. Es incendis se succediren. En Lhèida caplòc, se passèc des 40 grads mès de dus dies e era Mediterrània, com se d'un magasèm d'energia se tractèsse, anèc acumulant calor enquia espetar en forma de gota heireda sus València. En noveme, ath desastre se higerie ua gran borrarca damb ua pression de 964 millibars, pròpria d'un auragan, segons soslinhe eth metereològ Florenci Rey.

HÈ 25 ANS...

ETH 1982 SIGUEC ER AN DETH CAMBI SOCIALISTA E DERA APROBACION DES NORMES ORTOGRAFIQUES DER ARANÉS

Un quatau de sègle que da tà plan. Eth 1982 siguec, entà fòrça genç, eth dera consolidacion dera incipienta democràcia espanhòla. Eth 20 de noveme de 1975 moric Franco, mès damb eth non moric cap era dictadura, senon que i auec ua transicion damb moments tan delicadi coma er assag de còp d'Estat deth 23 de hereuèr de 1981. Es eleccions gèneraus deth 28 d'octobre de 1982 supausauen, donques, ua pròva de huec. E er electorat responec en tot dar ua contundenta majoria absoluta ath cambi liderat per Felipe González. Quan es socialistes encara non auen prenut possession des cargues auec lòc er istoric aiguat. Non siguec, mès, era unica notícia deth 82. Es aficionats ath fotbòl rebrembaràn eth 82 coma er an deth Mondiau de Naranjito. Espanha auec eth dubtós aonor d'èster er estat organizador que peyor a quedat classificat en sòn mondiau. Entàs barcelonistes, eth 82 passarà ara istòria coma eth deth debut blaugrana d'un crack que tath sòn país se venèrre coma un insolit diu: Maradona. Tanben siguec er an deth "totus tuus", era prumèra visita oficiau deth Papa Joan Pau II. Ena television trionfauè era sèrie *Dinastia*, damb era dolenta Alexis Carrington que shordauè ath país sencer. Es mès petiti non se perdien es aventures dera abeja Maya. Hollywood estreèc aqueth an ua pellicula que se convertirie en tot un fenomèn social: *E.T.*, encara qu'enes nòsti cinèmas arribarie fòrça dempús. Eth noveme deth 82, en plen aiguat, ena gran pantalha de Lhèida caplòc se podie veir

Eth 1982 serà rebrembat per Naranjito, E.T. e era majoria absoluta de Felipe.

un aute gran èxit de taquilla: *En busca del arca perdida*, era prumèra dera sèrie d'Indiana Jones. Es joeni qu'èren mès pendents de Madrid, immergit en que çò que se nomentèc era *Movida*. 1982 siguec er an dera aparicion deth prumèr album de Siniestro Total.

Un pis en caplòc deth Segrià costauè entre dus e dètz milions de pessetes. Mès luenh d'estacar es gossets damb languoisses, en aquera epòca se comencèc a popularizar ua paraula que lèu que convertirie en eth mausòn nacionau: eth caumatge.

En Aran que tanben siguec un an decisiu. Eth 9 de deseme d'aqueth an, 500 personas assistiren en Vielha ara presentacion des Normes Ortografiques der Aranés. Se barraue atau un intens debat entre es partidaris de normalizar er aranés que se parlaue en carrèr e es qu'era premsa dera epòca nomen-tauè pro-occitans. Qu'èrre un prumèr pas important. Mès non er unenc. Aqueth an s'auie començat a impartir er aranés en estudi. Dus dies abantes dera presentacion des Normes, eth 7 de deseme de 1982, er alavetz conselhèr Macià Alavedra hec ua decisiva visita en Aran que supausèc er acòrd ara creacion deth Conselh Generau d'Aran, autanplan encara trigarie lèu dètz ans en èster ua realitat.

Collaboracion

per Angelina Cases

Eth tot barar se compartís era cultura.

Dances de Legazpia (país Basc) e de Sant Joan de Labritja (Eivissa)

Eth dia 6 d'octobre arribèc ena Val d'Aran eth grop Korosti Danza Taldea de Legazpia, convidat pera Còlha Sta. Mª de Mijaran de Vielha, èren net ena Auberja Era Garona de Salardú, les recebec en Ajuntament eth tinent d'alcalde Sr. Pau Perdices e pera tarde deth dissabte aufriren, amassa damb era Còlha convidanta, un espectacle ena Sala Polivalenta de Vielha tamb fòrça assisténcia de public. Eth dimenge tanben barèren es dus grops ena hèsta deth Rosèr de Betren, siguèc plan polit ja qu'era plaça de ra glèisa de Betren ei un lòc meravilhòs tàs dances populares e, toti es assistents manifestèren que les aui-

en agradat fòrça, pr'amor que son molt diferentes as d'Aran.

Eth dia 11 d'octobre arribèc ena Val d'Aran "Sa Colla de Labritja" d'Eivissa e tanben sojornèren en Auberja Era Garona. Sigueren recebudi peth Conselhèr de Torisme Sr. Juan Antonio Serrano, peth baile de Salardú Sr. César Ruiz Canela e, peth tinent d'alcalde de Vielha, Sr Pau Perdices. Visitèren era Val d'Aran, que les shautèc fòrça, tostemp les acompanhèren membres de ra Còlha Sta. Mª de Mijaran e aufriren dues actuacions, ua en Salardú era tarde deth dia 12, ena Sala Polivalenta, e ua auta eth dia 13 ena Sala Polivalenta de Vielha, tamb

era preséncia de fòrça public. Cau destacar eth vestuari plan ric des gogates e tanben es sues dances son fòrça diferentes as nòstes.

Toti es joeni des grops manifestèren que son fòrça importants aguesti escambis d'idies, de dances e de coneishements pr'amor que en tot parlar ven qu'an fòrça causes en comun e, que se conheish mielhor un lòc se conviues tamb gent deth país.

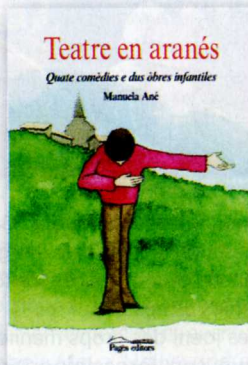
ENA ANTARAper **Jusèp Loís Sans**Director deth programa entara
creacion dera oficina Occitan en
Catalonha**Occitans o aranesi**

Sorgís de forma reiterada eth debat sus s'ena Val d'Aran èm occitans o aranesi. Enes ans 80 patirem ua crotzada contra era identificacion occitana e encara enes nòsti dies queden combatents que per ignorància o interèssi politics que van mès enlà dera nòsta identificacion (er anticatalanisme e er aranesisme antioccitanista van soent dera man), mos vòlen abstrèir deth nòste tronc originari e convertir-mos en un producte isolat e de malaisida defensa. Èm aranesi e èm occitans. E non voi deishar d'èster aranes pr'amor qu'estimi aguest país, pr'amor qu'Aran ei ua realitat frut deth combat e de moltes generaci-

ons, que s'identifiquèren damb aguest territòri e lutèren contra mil e un enemics entà mantier era sua capacitat d'autogovèrn e era sua personalitat. Non voi deishar d'èster aranes perque forme part dera cultura occitana, era mès prestigiosa dera civilizacion europea, perque aguest ei un país extraordinari entà viuer-i, perque ei eth mèn país. Mès quede clar que non voi deishar d'èster occitan, perque sense Occitània eth mèn petit país serie desprotegit, non aurie ua tradicion culturau de qualitat, non perteneisherie ara civilizacion que hec possible er establiment des bases socius dera nòsta manèra de viuer, non

aurie as trobadors, ne as "daunes" ne eth "jòi" ne eth "paratge",... ne as mès grani escriptors dera literatura europea,... Non voi deishar d'èster occitan perque me quedaria tant desemparat qu'era mia cultura deisharie d'auer sentit. E toti aqueri que vòlen forçar un debat proaranesiste e antioccitanista an de saber que sense era pertenença ara cultura occitana, sense un marc de referéncias dera dimension qualitativa e quantitativa d'aguesta cultura, era cultura aranesa entre un procés terminal d'agonia vital. Sense era incorporacion expressa, clara e decidida ara occitanitat, era identitat aranesa ei tocada de mòrt.

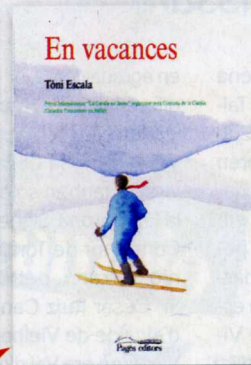
www.pageseditors.com
ed.pages.editors@cambrescat.es

 Garona
 Libres
 en aranes
Libes en occitan dera Val d'Aran

Teatre en aranes
Manuela Ané

Solitud
Víctor Català

En vacances
Tòni Escala

Gramatica aranesa
Aitor Carrera

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida - Tel. 973 23 66 11- Fax 973 24 07 95

DICCIONARI

Acantiar: acumular
Adaiguar: regar
Aiguavèr: vessant
Aiguamòg, -i (m.): aigua-moll. V. moracar
Apraiar: arreglar
Argüeit: aguait
Arriba/riba: riba del riu
Arribent, -a: pendent
Arringar: arrencar
Arrocàs: penya-segat
Artiga: vall secundària
Auça: augment
Auraganat: huracanat
Aueràs m.: avellana

Boisharràs: xàfec
Bordalat: llogarret, grup de bordes
Bracar: tallar, escurçar
Briu: curs de l'aigua
Bronit: soroll
Bugàs: vapor

Cariòt: carro petit
Catastròfa: catàstrofe
Conquest: conca del riu
Consòu: consol
Cors: curs
Còsso: regidor
Correga: corretja
Còrp m.: cove per a portar herba al bestiar

Defèner: defensar
Debit: cabal
Devarar: baixar
Demingar: disminuir
Depausar: dipositar
Desagrèu: disgust
Descuet: abandó, descuit
Desnivèu: desnivell

Entressenhes: dades de localització personal; circumstàncies
Entomejar: rodejar
Envalet (m.): rafal
Escalabrós, -a: escabrós
Esmostar: esclafar
Espleita: explotació
Espatlader: abisme
Estalhants m. pl.: tisoires

Facible: factible
Façon: manera, postura

Garrabusta: arbust
Garròt: bastó
Granissa: granit
Graudis: calamarsa
Grincha: cadena muntanyosa

Hame: gana
Heired: fred
Héner: esquerdar
Hilat: xarxa
Heired: fred
Hardit, -da: coratjós
Husta: fusta

Ireua: l'hereva de casa, sovint aplicada a la nora (ar. Nòra)
Ièra: apèndix de terra a tocar o enmig del riu
Isolar: aïllar

Jàder: jaure
Jadiment: jaciment

Lanç: doll
Lauader: rentador
Laueg: allau
Lhet: llit (també llit del riu)
Limorca: alga
Lordèra: brossa, escombrires

Magasèm: magatzem
Malastre: adversitat
Metau: metall
Moth, -i (m.; pronunc. com si fos "moch-mochi"): moll (de l'os), (interior dels) fruits secs (avellana, nou...), polpa de la fruita o de la part interna de les branques o de les tiges.
Moracar: aigüamoll. V. aigüamòg
Mossanguèr: mullader

Neuriment: alimentació
Nhèu: neu

Ostalet: casa humil
Ostau: hostel, hotel, casa
Otèl: hotel

Paishèra: rec
Pardessús: abric
Pèira: pedra
Penent (m.): desnivell
Plan, -a: pla, plana (també com a substantiu, tant en masculí com en femení)
Planhèra: pla o plana de poca extensió
Ploja: pluja

Revinclar: tòrcer
Relampit: llamp

Relèu: relleu
Sosigar: desgastar

Sable (m.): arena
Salopèr: brutícia
Sason: estació (de l'any), temporada

Secodir: sotragar
Serpilhèra: pal de fregar
Shantièr: tasca
Subersaut: sobresalt
Suenhar: tindre cura de, vetllar
Susvelhar: vigilar
Sauclar: fer solcs; entreclar
Sorriscle: bram/udol

Tarraquet: traginer
Terrièra: frontera
Tèrratrem: terratrèmol
Terren: terreny
Tier compde: vigilar (constr. transitiva: 'tier compde es vaques' guardar les vaques; 'tier en compde' no és adequat, millor 'auer en compde')

Tirassar: arrossegar
Tron: tro
Truc: patacada
Tudelària: canonada
Tudèu: tub
Tumeneja: xemeneia

Uart/Casau: hort
Umiditat: humitat
Usclar: cremar
Uas: os

Vederar: parir, la vaca
Varat: fossat
Ventadissa: ventolera
Violeta: penell
Vegada: ramat amb tot el bestiar d'un poble
Veire: vidre
Vencilh: vencil
Vesiau m.: veïnata

VA DE LENGUA

per Aitor Carrera

Professor de lengua e lingüística occitanes ena Universitat de Lhèida

Minoritats majoritàries

Que i a fòrça gent que pense qu'es mots qu'en aranés acaben en ua -a finau les cau prononciar tostemp damb un son [a] ben clar. Donc, que cren que *ceba* cau que sigue obligatòriaments [sɛba], e que *blanca* non pòt èster prononciada sonque [blánka], damb un son finau propèr o semblant ath deth castelhan o ath dera major part deth catalan occidentau. Mès non ei cap atau, pr'amor qu'ena Val d'Aran existís tanben d'autes realizacions fonetiques. En Naut Aran que i a fòrça gent que pronóncie paraules coma es qu'auem citat damb un son finau que semble a *ua* ò, coma era vocau tonica de *fòrça* o *pòc*. Qu'ei atau qu'enes dus terçons superiors dera Val d'Aran (eth d'Arties e Garòs e eth de Pujòl) se pòt entèner realizacions fonetiques coma [sɛbo] o [blánko] en compdes des realizacions majoritàries araneses damb [a] finau, [sɛba] o [blánka]. Aqueses realizacions naut-araneses pòden semblar exotiques, mès cau d'èder que son completaments corrèctes, e tanplan majoritàries en ensemble deth territòri occitan. Era realizacion -[a] (o d'autes realizacions vesies dera qu'ei generau en centre e era partida baisha d'Aran) qu'ei presenta en espacis mèslèu redusits: en bèra vath pirinenca, ena zòna de Montpelhèr, en Niça o en Auvèrnha. Per contra, era realizacion -[o] qu'ei egemonica en rèste deth domeni lingüistic. Qu'ei era realizacion mèslèu tipica dera lengua occitana, e aquera que se pòt escotar de fòrça lòcs de Gasconha enquias Valades deth Piemont. Ath delà, mentre qu'en Naut Aran -[o] apareish sustot peth vesiatge de sons labiaus (coma [b]) o velars (coma [k]), en rèste deth país -[o] qu'apareish de manèra independenta ath contèxte, e i é generau. Donques, quan escotetz a quauqu'un de Naut Aran que ditz [sɛbo] o [blánko], non digatz que parle mau. En contèxte generau occitan qu'ei mens estranh qu'es que prononciam ua -[a] de manèra sistematica. Pòt èster estonant, mès ei atau.

DOP
ARRÒS DELTA DER EBRE

DOP
AUERÀS DE REUS

DOP
HORMATGE DETH NAUT URGELH E ERA CERDANHA

DOP
ÒLI DETH BAISH EBRE-MONTSIÀ

DOP
ÒLI D'ES GARRIGUES

DOP
ÒLI CIURANA

DOP
ÒLI DE TERRA NAUTA

DOP
BODER DETH NAUT URGELH E ERA CERDANHA

PRODUCTES CATALANS · ERA ORIGINA EI QUALITAT

IGP
CEBAT DE VALHS

IGP
CLEMENTINES DES TÈRRES DER EBRE

IGP
LANGOÏSSA DE VIC

IGP
POLHASTRE E CAPON DETH PRAT

IGP
POMA DE GIRONA

IGP
TRUHES DE PRADES

IGP
TORRON D'AGRAMUNT

IGP
VEDÈRA DES PIRENÈUS CATALANS

Catalonha ei un país damb ua gran diversitat de productes agroalimentaris. Tanben a, ar encòp, un gran respècte pera tradicion e un decidit esperit innovador. Tot açò hè possible multi productes de qualitat, ligat ath territòri e as procèssi d'elaboracion. Era Generalitat e era Union Europèa distinguiesen aguesti productes damb es sagèths DOP i IGP.

DOP
DENOMINACIÓ D'ORIGEN PROTEGIDA

IGP
INDICACIÓ GEOGRÀFICA PROTEGIDA